

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI D'AGRICULTURA I PESCA, ALIMENTACIÓ I MEDI AMBIENT

7584 *Reial decret 684/2017, de 30 de juny, pel qual es declara la situació de sequera perllongada a la part espanyola de la demarcació hidrogràfica del Duero i s'adopten mesures excepcionals per a la gestió dels recursos hídrics.*

La situació actual en què es troben les reserves d'aigua a la part espanyola de la demarcació hidrogràfica del Duero com a conseqüència de la falta de precipitacions determina que no es puguin cobrir de manera adequada les demandes amb les reserves existents en els sistemes d'explotació de la demarcació.

L'inici de l'any hidrològic 2016/2017 ha estat extremament sec des del punt de vista de la meteorologia: així, la precipitació acumulada en els últims sis mesos de l'any passat —el semestre és la variable temporal que s'utilitza en l'elaboració dels indicadors de sequera de la conca del Duero— ha estat del 55% de la mitjana de la sèrie històrica que comprèn 48 anys, amb valors que oscil·len entre el 42% de la precipitació històrica a l'estació de La Virgen del Camino (Lleó), i el 64% a l'estació de Matacán (Salamanca).

D'altra banda, les reserves existents a data 18 de maig de 2017 són 984 hm³ menys dels que hi havia embassats en aquesta mateixa data del 2016. Aquesta xifra de 984 hm³ representa el 34,20% de la capacitat de regulació de la qual disposa actualment la conca hidrogràfica del Duero i significa 26,2 punts percentuals per sota de la mitjana en els últims deu anys.

D'acord amb els indicadors del Pla especial de sequera de la conca del Duero, quan va finalitzar el maig del 2017 estaven en una situació d'emergència els sistemes «Manzanas-Támega», «Esla-Valdearduey», «Carrión», «Pisuerga» i «Arlanza», el primer dels quals no té embassaments de regulació. D'altra banda, estaven afectats igualment els sistemes restants, i estaven en una situació d'alerta els sistemes «Aliste-Tera», «Cega-Eresma-Adaja», «Alt Duero», «Riaza-Duratón», i «Tormes». Només el sistema «Águeda» estava en una situació de prealerta.

La situació dels sistemes d'explotació seria encara pitjor, si no fos pel bon estat d'emmagatzematge en el qual es trobaven alguns dels embassaments al principi d'octubre de l'any 2016.

Els indicadors del Pla especial de sequera de la conca del Duero esmentats determinen, a més, que, per quart mes consecutiu, la conca es troba en còmput global en situació d'alerta, la qual cosa ha de determinar la declaració de sequera prolongada a la conca del Duero.

El nombre total de masses d'aigua subterrània que presenten mal estat quantitatiu a la conca del Duero són Los Arenales, Medina del Campo, Tierra del Vino, Tordesillas, a les quals s'afegeixen l'erm de Cuéllar i Salamanca, d'acord amb l'última revisió portada a terme a la fi del 2016. Totes s'ubiquen en els sistemes d'explotació Riaza-Duratón, Cega-Eresma-Adaja, Baix Duero i Tormes, tots en situació d'alerta, així com en el Carrión, en situació d'emergència. El nombre total de masses d'aigua superficial molt modificades a causa de l'alteració hidrològica o l'element de qualitat alteració hidrològica de les quals dona una valoració pitjor que bo ascendeixen a 103, i 101 se situen en els sistemes d'explotació en situació d'emergència o alerta. Les mesures executades dirigides a reduir les pressions per extracció, segons l'informe de seguiment del Pla hidrològic del 2016, han estat 22 amb un import total de 45.742.713 €, dels 333.444.701 € que preveu el Pla hidrològic per a l'horitzó 2016-2021.

La situació extraordinària de sequera ha exigint l'aprovació per part del Govern del Reial decret llei 10/2017, de 9 de juny, pel qual s'adopten mesures urgents per pal·liar els efectes

produïts per la sequera en determinades conques hidrogràfiques, entre les quals la del Duero, i s'inclouen amb aquesta finalitat determinades mesures econòmiques i fiscals.

La declaració de sequera a la part espanyola de la demarcació hidrogràfica del Duero es fa en aquest Reial decret en compliment del que disposa l'article 27 de la Llei 10/2001, de 5 de juliol, del Pla hidrològic nacional, tenint en consideració l'estat dels sistemes d'explotació de la demarcació segons el Sistema Global d'Indicadors Hidrològics del Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient, que integra els indicadors d'estat definits en el Pla especial d'actuació en situació d'alerta i eventual sequera a la conca del Duero, aprovat per l'Ordre MAM/698/2007, de 21 de març, i modificat per l'annex 13.1 de la Memòria del Pla hidrològic de la part espanyola de la demarcació hidrogràfica del Duero, aprovat pel Reial decret 1/2016, de 8 de gener.

Els plans especials de sequera han significat un canvi substancial en la planificació i gestió d'aquests fenòmens naturals, i han servit de referència metodològica per a la declaració formal de les situacions de sequera a Espanya. El Pla especial de sequera de la conca del Duero ha estat i és, per tant, eficaç en la detecció de situacions d'escassetat i ha permès activar amb antelació suficient la posada en marxa programada d'actuacions de gestió encaminades a la prevenció i la mitigació dels impactes per minimitzar el deteriorament del domini públic hidràulic.

La situació de sequera hidrològica que hi ha a la conca espanyola del Duero obliga, d'una banda, a adoptar mesures temporals que permetin un increment de l'aigua disponible fins que els nivells de les reserves millorin i, de l'altra, a adoptar les mesures administratives necessàries que permetin corregir en la mesura que es pugui aquesta situació mitjançant la limitació i restricció dels aprofitaments de manera equitativa i solidària entre tots els sectors afectats. Així mateix, és necessari buscar un equilibri entre els aprofitaments i la protecció de les masses d'aigua i els ecosistemes dependents i aplicar per a això les mesures correctores que siguin necessàries.

Amb aquest fi, i sense perjudici de l'exercici de les facultats que preveu l'article 55 del text refós de la Llei d'aigües, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, l'article 58 de la norma esmentada faculta el Govern per adoptar, mitjançant un reial decret i en circumstàncies de sequeres extraordinàries, com les que es donen actualment a la conca espanyola del Duero, les mesures que siguin necessàries en relació amb la utilització del domini públic hidràulic, encara que hagi estat objecte de concessió, per a la superació de circumstàncies de necessitat, urgència, anòmales o excepcionals.

D'acord amb això, aquest Reial decret persegueix dotar l'Administració hidràulica dels instruments normatius que li permetin procedir a l'ordenació i la protecció dels recursos hídrics de la manera més convenient per a l'interès general.

Per a això, s'atorga als òrgans rectors de la Confederació Hidrogràfica del Duero un elenc de facultats extraordinàries, entre les quals destaquen, d'una banda, l'autorització a la Junta de Govern de la Confederació Hidrogràfica per modificar les condicions d'utilització del domini públic hidràulic sigui quin sigui el títol legal que hagi donat lloc a aquesta utilització i per establir les reduccions de subministrament d'aigua que siguin necessàries per a la distribució justa i racional dels recursos disponibles, limitant els drets concessionals a aquestes dotacions, així com l'adaptació dels cabals ecològics que fixa la normativa del Pla hidrològic de conca quan la seva aplicació posi en risc la garantia del proveïment a les poblacions, i de l'altra, l'habilitació a la Presidència de la Confederació Hidrogràfica perquè imposi l'execució de les actuacions que siguin necessàries per a una millor gestió dels recursos hídrics o les executi subsidiàriament, així com per executar obres de captació, transport, adequació d'infraestructures i de control de l'evolució de les masses d'aigua subterrània.

Els procediments vinculats a l'execució del Reial decret es declaren d'urgència, a l'empara del que estableix l'article 33 de la Llei 39/2015, d'1 octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i, al mateix temps, se simplifiquen els tràmits per a la modificació de les condicions d'utilització del domini públic hidràulic, element central per garantir l'eficàcia d'aquesta regulació excepcional, i s'assegura en tot cas la participació i l'audiència necessària dels interessats.

Es reforça el règim sancionador pel que fa a les infraccions comeses en relació amb les mesures excepcionals que inclou el Reial decret, per dotar els òrgans competents de facultats d'acord amb la gravetat de la situació, en benefici de l'interès públic.

D'altra banda, i tenint en consideració les baixes reserves hídriques existents a la majoria dels sistemes d'explotació de l'àmbit territorial de la Confederació Hidrogràfica del Duero, perquè totes aquestes mesures puguin ser realment eficaces, el període d'aplicació d'aquest Reial decret s'estén des de l'entrada en vigor fins a la finalització del pròxim any hidrològic el 30 de setembre de 2018, sense perjudici de la suspensió de les mesures que comportin una restricció dels drets dels usuaris o del règim de cabals ecològics quan concorrin noves circumstàncies de les quals es dedueixi la superació de la situació de sequera extraordinària.

En l'elaboració d'aquest Reial decret s'ha oït la Confederació Hidrogràfica del Duero.

En virtut d'això, a proposta de la ministra d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient, amb l'aprovació prèvia del ministre d'Hisenda i Funció Pública, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 29 de juny de 2017,

DISPOSO:

Article 1. Objecte i àmbit territorial.

Aquest Reial decret té per objecte declarar la situació de sequera a la part espanyola de la demarcació hidrogràfica del Duero i establir les mesures administratives excepcionals per a la gestió dels recursos hidràulics que permetin pal·liar els efectes de la sequera.

Article 2. Atribucions de la Junta de Govern i de la Presidència de la Confederació Hidrogràfica del Duero.

1. La Junta de Govern ha de constituir una Comissió Permanent, presidida pel president de la Confederació Hidrogràfica, i de la qual han de formar part el comissari d'Aigües, el director tècnic, el cap de l'Oficina de Planificació Hidrològica, un representant de cadascun dels ministeris d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient; d'Energia, Turisme i Agenda Digital; i d'Economia, Indústria i Competitivitat, un representant de cada comunitat autònoma amb territori a la demarcació hidrogràfica i un representant per cadascun dels grups d'usuaris següents: proveïment, aprofitaments energètics i regadiu.

Els representants es designen entre els que integren cada grup dins de la Junta de Govern, a proposta de la majoria dels integrants de cadascun dels grups. El president de la Confederació Hidrogràfica nomena el secretari de la Comissió entre els seus membres.

Assisteix a la Comissió Permanent, amb veu però sense vot, un representant de l'operador del sistema elèctric, Red Eléctrica de España, SA, que designa aquesta. També assisteixen a la Comissió Permanent, amb veu i sense vot, un representant de les associacions i organitzacions de defensa d'interessos ambientals, un de les organitzacions sindicals, un de les organitzacions empresarials més representatives, i un de les entitats locals el territori de les quals coincideixi totalment o parcialment amb el de la demarcació hidrogràfica. El president de la Confederació Hidrogràfica els designa tots, d'entre els que, en representació dels mateixos grups d'entitats o organitzacions, componen la Comissió de Planificació Hidrològica i Participació Ciutadana de conformitat amb l'article 7 del Reial decret 1364/2011, de 7 d'octubre, pel qual s'estableix la composició, l'estructura i el funcionament del Consell de l'Aigua de la demarcació de la part espanyola de la demarcació hidrogràfica del Duero. Els grups esmentats que en la Comissió de Planificació tinguin més d'un representant han de formular una proposta d'un candidat, que designa el president. Si la falta d'acord en la proposta d'algun dels grups impedeix la designació pel president, la circumstància esmentada no afecta la constitució vàlida de la Comissió Permanent de la Junta de Govern.

2. Correspon a la Comissió Permanent:

a) Modificar temporalment les condicions d'utilització del domini públic hidràulic sigui quin sigui el títol habilitador que hagi donat dret a aquesta utilització, i en particular:

1r Reduir les dotacions en el subministrament d'aigua que siguin necessàries per racionalitzar la gestió i l'aprofitament dels recursos hídrics.

2n Modificar els criteris de prioritat per a l'assignació de recursos als diferents usos de l'aigua, respectant en tot cas la supremacia de l'ús consignat a l'article 60.3.1r del text refós de la Llei d'aigües, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2001, de 20 de juliol (TRLA).

3r Acordar, mentre es mantingui la situació excepcional de sequera, la suspensió cautelar de l'atorgament de concessions, revisions o modificacions que comportin un increment en l'ús consumptiu de l'aigua.

4t Imposar la substitució de la totalitat o de part dels cabals concessionals per altres d'origen diferent i de qualitat adequada per a l'ús al qual està destinat, per racionalitzar l'aprofitament del recurs i donar compliment al règim de cabals ecològics que estableix el Pla hidrològic.

5è Modificar les condicions fixades en les autoritzacions d'abocament, per protegir la salut pública, l'estat dels recursos i el medi ambient hídric i el dels sistemes terrestres associats.

6è Adaptar el règim d'explotació dels aprofitaments hidroelèctrics a les necessitats, amb la finalitat de compatibilitzar-los amb altres usos.

7è Autoritzar els volums de contractes de cessió de drets de conformitat amb el que assenyala la disposició addicional segona del Reial decret llei 10/2017, de 9 de juny.

Les concessions que es concedeixin durant la vigència d'aquest Reial decret han d'incorporar implícitament als seus condicionats les mateixes limitacions temporals en les condicions d'utilització del domini públic hidràulic que, en aplicació d'aquest apartat a), siguin vigents per a concessions de naturalesa similar. En la notificació de la concessió a l'interessat, s'ha de fer referència al que disposa aquest Reial decret i en particular al que assenyala l'article 2.

b) De conformitat amb el que estableix l'article 18.4 del Reglament de planificació hidrològica aprovat pel Reial decret 907/2007, de 6 de juliol, durant la vigència d'aquest Reial decret, s'ha de mantenir el règim de cabals ecològics per a les zones incloses a la xarxa Natura 2000 i a les zones humides d'importància internacional del Conveni de Ramsar.

Quan el manteniment del règim de cabals ecològics establert no permeti garantir el proveïment a la població, s'ha d'aplicar per a aquest la regla sobre supremacia d'ús per al proveïment que estableix l'article 59.7 en relació amb l'article 60.3 del text refós de la Llei d'aigües. A aquest efecte, l'organisme de conca ha de justificar raonadament la falta de recursos o l'absència d'infraestructures que els puguin aprofitar.

3. La Presidència de la Confederació Hidrogràfica del Duero queda facultada per a:

a) Adoptar totes les mesures que siguin necessàries per al compliment eficaç dels acords adoptats per la Comissió Permanent.

b) Imposar als titulars de drets l'execució de les obres de control o de mesura de cabals que siguin necessàries per a una millor gestió dels recursos o acordar-ne subsidiàriament la realització.

c) Igualment pot executar obres de captació, transport o adequació d'infraestructures i de control de l'evolució de les masses d'aigua subterrània. Si les obres que es descriuen corresponen al Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient perquè són d'interès general de l'Estat o a causa de la quantia, el president de l'organisme de conca pot sol·licitar al Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient que en consideri l'execució.

Article 3. Tramitació dels procediments que afecta l'aplicació de les mesures excepcionals.

1. La tramitació dels procediments afectats per l'aplicació de les mesures excepcionals que preveu aquest Reial decret té caràcter d'urgència, de conformitat amb el que preveu l'article 33 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. En virtut d'això, tots els terminis que preveuen aquests procediments queden reduïts a la meitat, excepte els relatius a la presentació de recursos.

2. La tramitació dels procediments de modificació en les condicions d'utilització del domini públic hidràulic s'ha d'efectuar de la manera següent:

a) El procediment l'ha d'iniciar d'ofici l'òrgan competent, fet que s'ha de notificar als interessats.

b) L'informe i l'elaboració de la proposta de modificació els ha de fer la Comissaria d'Aigües i ha de rebre l'informe de l'Oficina de Planificació Hidrològica.

c) L'audiència als interessats es redueix al termini de cinc dies.

d) L'aprovació de la proposta correspon a la Comissió Permanent, i la resolució ha de ser motivada.

e) La Presidència de la Confederació Hidrogràfica ha d'adoptar les mesures necessàries per fer efectiva la resolució de modificació de les condicions d'utilització del domini públic hidràulic.

3. La resolució adoptada, d'acord amb l'apartat anterior, determina la modificació de les condicions d'utilització del domini públic hidràulic mentre es mantingui vigent aquest Reial decret o no sigui expressament revocada. Aquesta revocació s'ha de fer quan s'apreciï que les circumstàncies que van motivar la declaració de sequera han desaparegut.

Article 4. Posada en servei i execució de sondejos.

1. La Presidència de la Confederació Hidrogràfica queda facultada per autoritzar la posada en marxa, per compte propi o d'altri, de qualsevol sondeig, disposi aquest d'una instal·lació elevadora o no, que permeti l'aportació provisional de nous recursos.

Aquesta facultat inclou la posada en servei de sondejos existents o l'execució d'altres de nous en la mesura en què siguin imprescindibles per obtenir els cabals suficients amb els quals es puguin satisfer les demandes més urgents i per aportar recursos per al manteniment del règim de cabals ecològics en els rius i les zones humides, fixat en la normativa del Pla hidrològic.

La seva explotació no ha de suposar una minva en la qualitat actual de les aigües circulants pels cursos que les faci inadequades per als usos als quals es destinen i s'han de deixar d'utilitzar quan desapareguin les condicions d'escassetat i en tot cas quan finalitzi el termini de vigència del Reial decret i en cap cas poden generar nous drets concessionals.

Les extraccions des d'aquests sondejos s'han d'efectuar de manera que no comprometin els fins, ni l'assoliment dels objectius mediambientals que fixa el Pla hidrològic de la demarcació.

2. Els costos eventuais dels sondejos s'han de finançar amb càrrec als crèdits ordinaris de la Confederació Hidrogràfica, que n'ha de traslladar el cost als beneficiaris de les obres en els termes de l'article 114.2 del TRLA.

Article 5. Règim sancionador.

1. L'incompliment pels usuaris de les mesures de reducció de les dotacions en el subministrament d'aigua que s'adoptin en aplicació de l'article 2.2.a) d'aquest Reial decret s'ha d'entendre que constitueix una infracció administrativa inclosa en el tipus que defineix l'article 116.3.c) del TRLA, i la sanció que correspongui s'ha de valorar en consideració a la repercussió especial en l'ordre i l'aprofitament del domini públic hidràulic.

2. La derivació d'aigua dels seus cursos i l'aflorament d'aigües subterrànies sense la concessió o l'autorització corresponent quan sigui necessària constitueix una infracció administrativa de l'article 116.3.b) del TRLA, i la sanció que correspongui, durant el període d'aplicació d'aquest Reial decret, s'ha de valorar en consideració a la repercussió especial en l'ordre i l'aprofitament del domini públic hidràulic.

3. Igualment, en la determinació de la sanció que correspongui per l'incompliment de les restants mesures adoptades per la Comissió Permanent o pel president a fi de garantir la finalitat d'aquest Reial decret, s'ha de valorar en consideració a la repercussió especial en l'ordre i l'aprofitament del domini públic hidràulic.

Article 6. *Relacions amb les delegacions del Govern.*

La Presidència de la Confederació Hidrogràfica ha de comunicar als delegats del Govern en les comunitats autònomes afectades per aquest Reial decret les actuacions que s'hagin de dur a terme amb la finalitat d'aconseguir el compliment de les mesures que s'hi contenen.

Disposició addicional primera. *Despesa pública.*

1. La creació i el funcionament de la Comissió Permanent de Sequera s'han d'atendre amb els recursos assignats als òrgans administratius i organismes públics que hi estan representats; per tant, no han de comportar cap increment de la despesa pública.

2. Les mesures que inclou aquesta norma no poden comportar un increment de dotacions ni de retribucions, ni d'altres despeses de personal.

Disposició addicional segona. *Subordinació de les mesures que es puguin adoptar al Pla hidrològic de la demarcació hidrogràfica del Duero.*

El que disposen els articles 2.2 a 4 d'aquest Reial decret s'entén sense detriment de les mesures que preveu l'annex 13.1 de la Memòria del Pla hidrològic de la part espanyola de la demarcació hidrogràfica del Duero, aprovat pel Reial decret 1/2016, de 8 de gener, que modifica el Pla especial d'alerta i sequera eventual de la conca del Duero en situacions de sequera prolongada, que s'han d'aplicar en la seva totalitat, llevat que se'n motivi adequadament la insuficiència o la impossibilitat d'emprendre-les amb caràcter urgent.

En tot cas s'ha de comunicar a la Secretaria Tècnica espanyola de la Comissió per a l'Aplicació i el Desenvolupament del Conveni d'Albufeira l'evolució de la situació a la conca amb vista al compliment del règim de cabals, així com l'adopció de les mesures que per la seva importància tinguin un efecte sensible sobre el règim de cabals esmentat.

Disposició addicional tercera. *Designació de la sequera com a fenomen climàtic advers als efectes del Reglament (UE) núm. 702/2014, de la Comissió, de 25 de juny de 2014.*

Aquesta situació de sequera prolongada a la part espanyola de la demarcació hidrogràfica del Duero té la consideració de fenomen climàtic advers assimilable a un desastre natural, de conformitat amb la definició de l'article 2 del Reglament (UE) núm. 702/2014, de la Comissió, de 25 de juny de 2014, pel qual es declaren determinades categories d'ajuda en els sectors agrícola i forestal i en zones rurals compatibles amb el mercat interior en aplicació dels articles 107 i 108 del Tractat de funcionament de la Unió Europea.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara de l'article 149.1.22a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat competència exclusiva en matèria de legislació, ordenació i concessió de recursos i aprofitaments hidràulics quan les aigües discorren per més d'una comunitat autònoma.

Disposició final segona. *Habilitació normativa.*

Es faculta el titular del Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient per dictar les disposicions necessàries per al desplegament i l'execució d'aquest Reial decret.

Disposició final tercera. *Vigència temporal.*

Aquest Reial decret té vigència fins al 30 de setembre de 2018.

Disposició final quarta. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret entra en vigor el mateix dia de la seva publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 30 de juny de 2017.

FELIPE R.

La ministra d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient,
ISABEL GARCÍA TEJERINA